

N:o 291.

Af herr **J. A. Jonsson** i Hökhult m. fl., i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ecklesiastik boställsordning.

På grund af Kungl. Maj:ts proposition n:o 84 till Riksdagen med förslag till ecklesiastik boställsordning vilja vi till öfvervägande framhålla några synpunkter.

I Kungl. Maj:ts proposition har föreslagits, att för sätesbyggning å bostadsboställe af andra klassen må föreskrifvas minst sju, högst tio boningsrum, och för sätesbyggning å bostadsboställe af tredje klassen må föreskrifvas minst fyra, högst sex boningsrum.

Någon anledning, hvarför det skulle vara nödvändigt att bygga och underhålla så många rum för prästens räkning, kunna vi icke finna och ha vi icke heller i den kungl. propositionen funnit några sådana skäl, som tala därför. Det skulle bli mycket betungande för pastoraten att hålla så många boningsrum och ganska dyrbart och kräfvande för prästen att förse så många rum med möbler och hålla dem i ordning.

Vi tro, att prästerna ha tillräckligt med rum för sig och sin familj, om rummens antal blir minst fyra och högst sju.

Men har kommit till den uppfattningen, att det ej varit lämpligt för statens tjänstemän, att de skulle såsom lön få nyttjanderätt till åt dem anslagna vissa boställen, utan ha dessa indragits och utarrenderats för statsverkets räkning. Detta har ock visat sig vara till fördel för tjänstemännen och för staten, som därigenom fått större inkomster af dessa boställen, än man beräknat, att de skulle lämna innehafvaren.

Då man icke ansett det vara lämpligt, att statens militära och civila tjänstemän skulle aflönas på sådant sätt, att de erhålla nyttjanderätt till åt dem anslagna boställen, så kan det väl ej heller vara lämpligt, att prästerna genom att tillika blifva jordbrukare såsom lön skola taga afkastning af till dem upplåtna boställen, som mången gång äro för prästen ganska betungande

och besvärliga, antingen han nu skall bruka sitt boställe själf eller upplåta det till arrende eller brukning af någon annan.

Det skulle nog vara bäst för prästerna själfva, om de vore befriade från denna skyldighet att taga befattning med boställena för att af dem bereda sig inkomst. Det skulle säkert gagna prästernas verksamhet i deras viktiga kall, om de befriades från att själfva ordna med sådant.

Det är ej lämpligt, att prästerna äro landtbrukare och befatta sig med jordbruk. De hafva icke tid därtill och ha i allmänhet dessutom ringa eller ingen insikt i huru ett jordbruk bör skötas. Den präst, som under sådana förhållanden skall öfvertaga ett landtbruk och sätta sig in i hvad till det samma och dess rätta bedrifvande (skötsel) hör, han blir onekligen alltför mycket upptagen af sådant, så att hans prästerliga verksamhet helt säkert kommer att lida däraf.

Prästerna ha nog så tillräckligt med arbete i sina församlingar, om de verkligen intressera sig för själavården, att de behöfva odeladt ägna hela sin tid däråt, om de skola kunna fylla sin uppgift att vara lärare och herdar för sin församling och kunna på ett rätt sätt förvalta det pund, som är dem anförtroddt.

Prästboställena skulle lämna större inkomster till prästernas aflöning, om de utarrenderades på en längre tid och på så sätt, att pastoraten befriades ifrån prästboställenas nybyggnads- och underhållsskyldighet, utom hvad som rör själfva bostaden, sätesbyggningen, för prästerna med hvad därtill hör. Nybyggnads- och underhållsskyldigheten för alla de hus, som äro nödvändiga och behöfliga för jordbruket och beröra detta, skulle arrendatorn af prästboställena svara för.

Vi hålla alltså före, att alla de jordbruksfastigheter, som äro upplåtna till aflöning för prästerna, böra för detta ändamål utarrenderas på 20 års tid. Vid upprättande af arrendekontrakt bör dock för prästens räkning förbehållas frukt- och köksträdgård, och om sådan ej finnes, skall för sådant ändamål undantagas lämplig jord. Likaså bör prästen från boställets skog, där sådan finnes, enligt utsynning erhålla skog till nödig vedbrand.

Med hänsyn till prästens behof kunde boställena utarrenderas med de villkor, att i arrendet inginge skyldighet för arrendatorn att af boställets skog efter utsynning hugga och hemforsla bestämdt antal famnar ved för prästens räkning. Äfven borde i kontraktet bestämmas, att arrendatorn skall vara pliktig att till ett bestämdt pris pr liter lämna mjölk till prästen för hans behof.

Arrendatorn kunde väl också åläggas att mot en i kontraktet fastställd afgift per mil skjutsa ett bestämdt antal mil årligen.

I ofvan åberopade proposition har Kungl. Maj:t föreslagit, att andra och

tredje klassens bostadsboställen på landet och med sådant boställe i sambruk förenadt löningsboställe skola alla laga hus nybyggas och underhållas af boställshafvaren.

För den kostnad, boställshafvaren haft för nybyggnad och underhåll af de laga husen, skall boställshafvaren godtgöras af de medel, som för detta ändamål inom pastoratet årligen afsättas och af vederbörande kyrkoråd förvaltas.

Då pastoraten själfva skola bekosta nybyggnads- och underhållsskyldigheten å pastoratets laga hus vid prästboställe, synes det vara riktigast, att pastoraten själfva verkställa nybyggnad och ombesörja underhållet af boställernas hus. Vanligen brukar det vara så, att den, som bekostar ett arbete, vill själf låta utföra och öfvervaka arbetet, så att det blir väl utfördt.

Pastoraten ha nog bättre förutsättningar för att både lämpligare och billigare kunna utföra detta arbete, än hvad prästerna hafva, och då pastoraten skola svara för kostnaden, böra de själfva få sörja för arbetets utförande, enär det ligger dem närmast, att arbetet blir utfördt på ett tillfredsställande sätt.

Prästerna själfva skola nog i regel vara belåtna med att slippa ifrån äfven nybyggnads- och underhållsskyldigheten. Samma skäl, som anförts mot att prästerna skola vara landbrukare och syssla med jordbruk, föreligga äfven här. Det är ej lämpligt, att prästerna befatta sig med byggnadsverksamhet, ty i regel kunna de icke hafva någon praktisk erfarenhet i hithörande frågor.

På grund af hvad vi sålunda anför, hemställa vi,

att Riksdagen behagade besluta, att de i åberopade Kungl. Maj:ts proposition framlagda lagförslag ändras därhän,

att för sätesbyggning å bostadsboställe af andra klassen må föreskrifvas minst fem och högst sju boningsrum;

att för sätesbyggning å bostadsboställe af tredje klassen må föreskrifvas minst fyra och högst fem boningsrum;

samt dels det med bostadsboställe förenade jordbruk äfvensom s. k. löningsboställe och dylikt skola utarrenderas för prästernas aflöning på tjugu år;

dels ock att i andra och tredje klasserna bostadsboställen på landet skola prästens alla laga hus nybyggas och underhållas af pastoratet.

Vi anhålla, att vederbörande utskott ville formulera de ändringar i lagtexten, som blifva en följd af förutnämnda hemställan.

Stockholm den 4 april 1908.

J. A. Jonsson.

W. Bengtsson,
Häradsköp.

Carl Johansson,
Aflösa.

N:o 292.

Af herr **A. Henricson**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

Hvad i Kungl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m. föreslagits i afseende å förvaltningen af de med jordbruk förenade bostadsboställen synes mig ej vara fullt tillfredslande.

Enligt det kungl. förslaget skall nämligen sådant boställe brukas af indelningshafvaren utom för det i 6 § 4 mom. omförmälda fall, hvarjämte boställshafvare enligt 30 § 2 mom. kan utverka sig tillstånd till sådant boställes utarrenderande.

I syfte att en ändamålsenlig skötsel af boställena skall kunna ernås, synes emellertid nödvändigt att stadga obligatorisk utarrendering, åtminstone såsom regel.

Så länge boställe brukas af indelningshafvare, lär boställets afkastningsförmåga i allmänhet icke kunna hållas vid den normala, än mindre i någon mera afsevärd mån däröfver uppdrifvas. Bland de härtill medverkande skälen torde få erinras om följande. Prästen är i regel främmande för jordbrukarens verksamhet. Särskildt måste han oftast anses sakna förutsättningarna för bedrifvandet af ett mera intensivt jordbruk. Då prästen icke med säkerhet kan beräkna längden af den tid, hvarunder han kan komma att innehafva sitt boställe, afhålls han vanligen från att å bostället nedlägga sådana kost-